

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-145>

УДК 336.7

РОЛЬ ВІДКРИТОГО БАНКІНГУ В ЦИФРОВІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

THE ROLE OF OPEN BANKING IN THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE

Довгань Олександр Ілліч

аспірант,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2789-5760>

Dovhan Oleksandr

State University of Trade and Economics

У статті досліджено роль відкритого банкінгу як одного з ключових напрямів цифрових інновацій ринку фінансових послуг в Україні. Розкрито сутність та принципи функціонування, особливості і перспективи впровадження в Україні. Проаналізовано вплив відкритого банкінгу на розвиток фінансових інновацій, рівень конкуренції та підвищення клієнтоорієнтованості фінансових установ. Акцентовано увагу на перевагах і ризиках практичного застосування відкритого банкінгу, зокрема в аспектах інформаційної безпеки, захисту персональних даних, виконання регуляторних вимог і досягнення цілей учасників фінансового ринку. Окреслено перспективи еволюції відкритого банкінгу і його значення для забезпечення прозорості, ефективності функціонування фінансового ринку України, інтеграції з фінансовим ринком Європи.

Ключові слова: цифрові інновації, відкритий банкінг, відкриті фінанси, фінтех, фінансовий ринок, цифровізація, цифрова трансформація.

The article is devoted to the role of open banking as one of the key areas of digital innovation shaping the transformation of the financial services market in Ukraine. The study explores the conceptual foundations of open banking, revealing its economic nature, core principles, and functional characteristics. Attention is paid to the specifics of implementing open banking within the national financial system, considering regulatory requirements, market maturity, and the level of digitalization of financial institutions. The impact of open banking on the development of financial innovations is analyzed, emphasizing its contribution to increased competition, the emergence of new business models, and the expansion of customer-oriented financial services. The article highlights how open access to financial data through standardized application programming interfaces enhances transparency, promotes personalized financial solutions, and improves the quality and accessibility of services for consumers. Special focus is placed on the advantages and risks associated with the practical application of open banking. These include issues related to information security, personal data protection, compliance with regulatory frameworks, operational resilience, and the achievement of strategic objectives by financial market participants. The study emphasizes the need to balance innovation incentives with effective risk management mechanisms to ensure the stability and security of the financial ecosystem. Furthermore, the article outlines the prospects for the evolution of open banking toward the broader concept of open finance, which extends data sharing principles to other segments of the financial market, including insurance, investment services, lending, and pension systems. It is argued that such an evolution can significantly enhance consumer control over financial resources and strengthen trust in digital financial services. In this context, open banking is identified as a key driver of digital transformation, contributing to the transparency and efficiency of Ukraine's financial market and facilitating its integration into the European financial ecosystem.

Keywords: digital innovations, open banking, open finance, fintech, financial market, digitalization, digital transformation

Постановка проблеми. Сучасний ринок фінансових послуг в Україні перебуває у умовах цифрової трансформації, як під впли-

вом світових тенденцій, так і реалій військового стану. Імплементация цифрові інновацій в фінансовій системі сприяють швидшій та

зручнішій взаємодії контрагентів між собою та з банками, зменшенню адміністративних витрат, а також підвищенню ефективності та гнучкості фінансового сектору та формуванню конкурентного середовища. Втім із новими можливостями в результаті застосування досягнень цифрових технологій пов'язані і нові виклики як для НБУ, так і для учасників фінансових ринків і їх клієнтів та інші проблеми, вирішення яких залежатиме також від адаптації передового закордонного досвіду. Відкритий банкінг (Open Banking) є центральним елементом сучасної цифрової фінансової екосистеми, оскільки забезпечує стандартизований та безпечний обмін фінансовими даними між банками та фінтех-компаніями через API-інтерфейси, що створює умови для інноваційних продуктів і сервісів на ринку. В контексті вищезгаданого, дослідження Відкритого банкінгу є особливо актуальним як напряму цифрових інновацій на ринку фінансових послуг в Україні, з огляду на процеси його впровадження, спектр можливостей і супутніх ризиків, аспекти практичного застосування, а також перспективи подальшого розвитку в умовах цифрової трансформації фінансової системи та зростання кіберзагроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Відкритий банкінг і роль його на ринку фінансових послуг є предметом активного обговорення серед відчизняних і зарубіжних науковців. Дослідження Демчишак Н., Лоїк Р., Лоїк А. [5], Гринчишина Я. [6], а також Гордей О. [8] висвітлюють загальний вплив відкритого банкінгу на трансформацію фінансової системи України, звертаючи увагу на інновації, підвищення прозорості фінансових послуг, питання ефективності управління ризиками. Праці Довгань Ж. та Галіцейської Ю. [9], Шаренко М. і Добрунової К. [11] розкривають відкритий банкінг як стратегічний тренд розвитку цифрових інновацій і чинник посилення конкуренції на ринку фінансових послуг. Дослідження Тимоць М. [10], Арнера Д., Ванг К., Баклі Р., Цетше Д. [12] розглядають національні і глобальні перспективи розвитку відкритого банкінгу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Динамічний характер розвитку ринку фінансових послуг в Україні, зокрема відкритого банкінгу, зумовлює підвищену актуальність наукових пошуків, спрямованих на оновлення теоретичних узагальнень та оновлення аналізу практичних аспектів його функціонування.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження відкритого банкінгу як напряму цифрової трансформації ринку фінансових послуг в Україні, його впровадження, можливостей і ризиків, аспектів практичного застосування, перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відкритий банкінг це організована екосистема взаємодії між банківськими установами, споживачами фінансових послуг та сторонніми постачальниками сервісів, зокрема фінтех-компаніями та іншими провайдерами. У межах цієї системи забезпечується обмін інформацією щодо рахунків, платіжних операцій і фінансової активності клієнтів через відкриті прикладні програмні інтерфейси (API) за умови обов'язкового надання згоди користувачів.

Метою впровадження відкритого банкінгу в Україні є підвищення прозорості, доступності та ефективності фінансових послуг. Структура відкритого банкінгу передбачає участь декількох ключових суб'єктів. До першої групи належать провайдери інформації – банки та інші фінансові установи, які обслуговують рахунки клієнтів і забезпечують доступ до відповідних даних. Другу групу становлять провайдери платіжних послуг, що здійснюють платіжні операції та інформаційне обслуговування користувачів. Третім учасником є клієнт – фізична або юридична особа чи фізична особа-підприємець, який надає згоду на доступ до своїх рахунків. Окрему роль у цій системі відіграють хаби та агрегатори – ІТ і фінтех-компанії, що виконують функцію посередників, оптимізуючи взаємодію між учасниками ринку та сприяючи прискоренню впровадження інноваційних сервісів.

У практиці відкритого банкінгу застосовуються дві основні моделі взаємодії. Перша – пряма модель, за якої платіжний провайдер безпосередньо підключається до банку для отримання доступу до даних або ініціювання платіжних операцій. Друга – агрегована модель, у межах якої спеціалізовані хаби забезпечують централізований доступ до API кількох банків, надаючи учасникам ринку єдину платформу для отримання фінансової інформації, що суттєво спрощує процес інтеграції.

Функціональну основу відкритого банкінгу формують базові сервіси. Першим із них є сервіс доступу до інформації про рахунок, який реалізується на підставі згоди корис-

тувача та часто поєднується з механізмами управління цією згодою. Запит на отримання інформації передається через відкритий API до банку, який здійснює перевірку провайдера на відповідність регуляторним вимогам та наявність чинного сертифіката. Після підтвердження згоди клієнта третя сторона отримує можливість доступу до відповідних даних. Отримана інформація може використовуватися для вдосконалення сервісів, аналітики, маркетингових цілей або розроблення нових фінансових продуктів.

Другим ключовим сервісом є ініціювання платежів, що дає змогу здійснювати платіжні операції з рахунку, відкритого в іншій банківській установі, без необхідності повторного введення платіжних реквізитів. Такий механізм сприяє спрощенню платіжних процесів і підвищенню їх операційної ефективності [1].

Розвиток відкритого банкінгу в Україні відбувається у контексті гармонізації національного фінансового законодавства з європейськими стандартами (в Європі відкритий банкінг впроваджений згідно директиви Європейського парламенту – PSD2 у 2018 році). Законодавчою передумовою стало ухвалення Закону України «Про платіжні послуги» у 2021 році, а з 1 серпня 2025 року система відкритого банкінгу набула повноцінного функціонування [7]. Нормативне регулювання здійснюється на підставі Положення про від-

критий банкінг, затвердженого Правлінням Національного банку України, яке визначає порядок доступу до рахунків користувачів, вимоги до API, механізми надання та відкликання згоди, а також принципи взаємодії суб'єктів ринку [1]. До кінця 2025 року банки були зобов'язані привести свої інформаційні системи у відповідність до встановлених вимог. Основні етапи розвитку відкритого банкінгу в Україні приведені на рис. 1

Особливе значення у системі відкритого банкінгу надається питанням безпеки та захисту персональних даних. Доступ до персональних даних клієнта можливий виключно за його згодою, яка має обмежений строк дії, після чого її необхідно поновлювати. Інший важливий принцип – високі стандарти інформаційної безпеки, які постійно оновлюються відповідно до вимог Національного Банку України. І ще один ключовий захисний механізм: доступ до даних можуть отримати лише ліцензовані компанії, зареєстровані в Україні. Щоб надавати послуги у сфері відкритого банкінгу, компанія має отримати спеціальний сертифікат від НБУ. Взаємодія між банками та фінтех компаніями відбуватиметься через стандартизовані API. Ці API, створюються на базі міжнародних специфікацій, затверджених європейською ініціативою "Berlin Group" із розробки стандартів для відкритого банкінгу, з урахуванням українського законодавства [1].

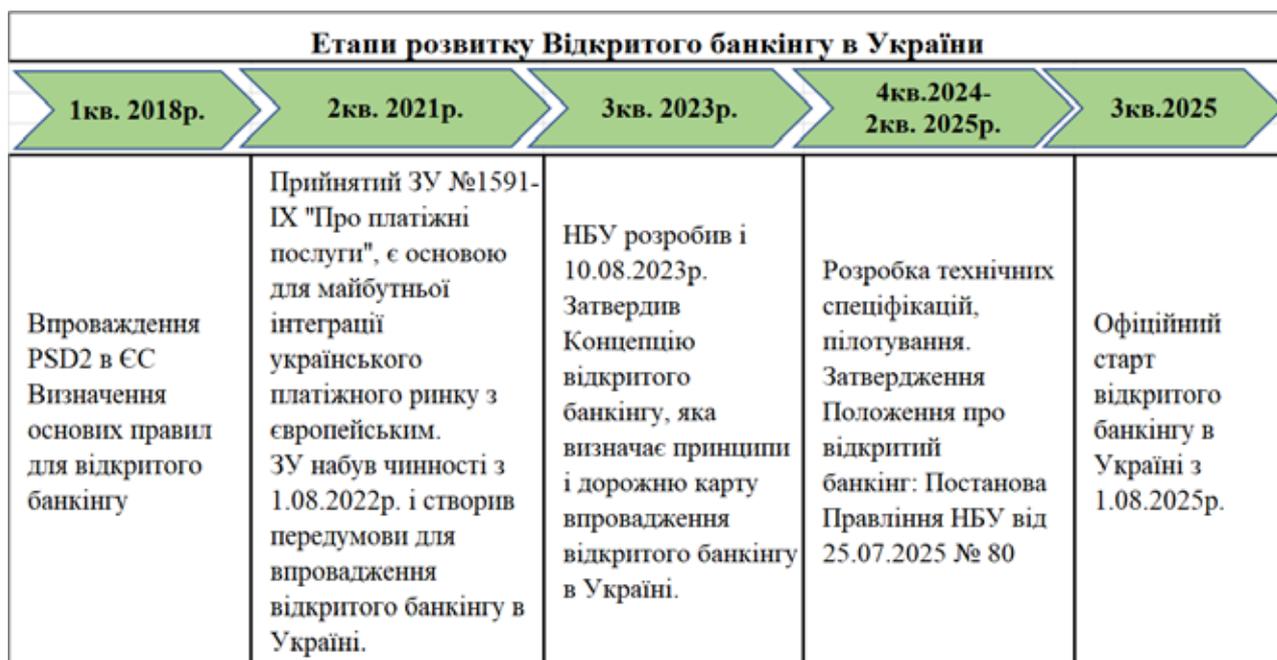

Рис. 1. Етапи розвитку Відкритого банкінгу в Україні

Джерело: сформовано автором

Управляє цим процесом Національний банк, який затверджує стандарти відкритого банкінгу. І це є дуже важливим для захист персональних даних, бо навіть незначна помилка у налаштуваннях може призвести до несанкціонованому доступу до даних з можливими значними фінансовими і правовими ризиками.

Може здаватись, що Національний банк нав'язує ринку відкритий банкінг, встановлюючи стандарти і вимоги до учасників ринку. Але це не зовсім так. Деякі учасники фінансового ринку вже зрозуміли, що відкритий банкінг - це ще один з діджитал каналів, який в перспективі може сприяти досягненню довгострокових цілей, а саме: збільшенню клієнтської бази, збільшенню розміру чистого прибутку, збільшенню рівня задоволеності клієнтів [5; 11]. Учасники фінансового ринку отримують нові можливості для залучення нових клієнтів через партнерські програми, посилять діючі продукти для утримання існуючих клієнтів, отримують можливість створення нових рішень та партнерств з зовнішніми компаніями – надавачами платіжних послуг або послуг з отримання інформації за рахунками, надавачами державних послуг [8; 9]. Використання відкритих API підвищить ефективність фінансових процесів, так як дає можливість швидкого обміну інформацією між банками та фінтех компаніями, знижує витрати, автоматизує процедури комплаєнс [2].

Подальший розвиток відкритого банкінгу пов'язується з розширенням мережі взаємодій між учасниками ринку, зростанням ролі фінтех хабів, які зможуть пришвидшувати реалізацію задач відкритого банкінгу. Вже зрозуміло, що реалізація інновацій відкритого банкінгу потребуватиме значних вкладень в IT інфраструктуру, які не зможуть собі дозволити всі учасники ринку. Учасники на нашу думку будуть використовувати готові технологічні рішення, платформи (запропоновані фінтех хабами) які можливо буде адаптувати під власні бізнес потреби формату white-label.

Водночас актуальним залишається питання регулювання обміну фінансовими та маркетинговими даними. Банки, передаючи дані про рахунки чи транзакції клієнтів, фактично відкривають маркетингові дані для інших компаній, які можуть і будуть використовувати їх для просування своїх продуктів та послуг. Це створить додаткову конкуренцію на ринку, тож банки завжди намагатимуться обмежити доступ до цих даних [10]. Націо-

нальний банк визначив перелік інформації, яка передається безкоштовно. Але потреба учасників ринку у даних завжди буде більшою ніж базова інформація. Тож наступним кроком, на нашу думку, стане впровадження комерційних сервісів – надання розширеного набору даних про клієнтів які банки або інші учасники ринку надаватимуть на платній основі. Наприклад: може бути додаткова інформація про депозити, кредити, вік, географію клієнтів чи інше. Реалізація таких можливостей сприятиме формуванню нових інноваційних фінансових продуктів та підвищенню конкуренції на ринку [6]. Питання, які також необхідно вирішити в майбутньому це підвищення цифрової грамотності користувачів і формування довіри до передачі даних між провайдером відкритих даних. В перспективі Open Banking є фундаментом переходу до моделі відкритих фінансів (Open Finance), де обмін інформацією виходить за межі банківських рахунків окремого банку і буде охоплювати рахунки у всіх фінансових установах, страхування, інвестиції, пенсійні накопичення, а також буде сприяти інноваціям, конкуренції на ринку фінансових послуг України, його подальшій інтеграції з європейським ринком [12].

Висновки. Відкритий банкінг трансформує традиційну модель функціонування ринку фінансових послуг, формуючи більш відкриту, клієнтоорієнтовану екосистему взаємодії банківських установ, фінтех компаній та інших суб'єктів ринку фінансових послуг. Його впровадження сприяє активізації інноваційної діяльності, поглибленню персоналізації фінансових сервісів і посиленню конкурентного середовища. Подальша еволюція концепції у формат відкритих фінансів передбачає розширення принципів відкритого банкінгу на суміжні сегменти фінансового ринку, зокрема страхування, інвестиційну діяльність, кредитування та пенсійне забезпечення, що сприяє підвищенню рівня прозорості фінансових процесів і посиленню контролю споживачів над управлінням власними фінансовими ресурсами. У цьому контексті відкритий банкінг постає ключовим драйвером цифрової трансформації ринку фінансових послуг, водночас актуалізуючи нові регуляторні та операційні виклики, пов'язані із забезпеченням кібербезпеки, прозорості, формуванні довіри до передачі даних, принципів справедливих умов конкуренції, є важливим кроком до інтеграції фінансового ринку України в ринок Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Національний банк України. Про затвердження Положення про відкритий банкінг: Постанова Правління НБУ від 25.07.2025 № 80 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0080500-25#Text> (дата звернення: 15.01.2026).
2. Стратегія розвитку Фінтеху в Україні до 2025 р. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjClp> (дата звернення 15.01.26).
3. Deloitte. Open Banking around the world. Deloitte Insights, 2024 URL: <https://www.deloitte.com/in/en/Industries/financial-services/perspectives/open-banking-around-the-world.html> (дата звернення 15.01.26).
4. Svitlana Naumenkova, Volodymyr Mishchenko, Igor Chugunov and Svitlana Mishchenko (2023). Debt-for-nature or climate swaps in public finance management. *Problems and Perspectives in Management*, № 21(3), с. 698-713. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21\(3\).2023.54](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21(3).2023.54) (дата звернення 15.01.26).
5. Демчишак Н., Лоїк Р., Лоїк А. Розвиток цифрових технологій у банківській системі України: інновації в кредитуванні, ризики та перспективи. *Економіка та суспільство*, 2024. № 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-2> (дата звернення 15.01.2026р.).
6. Гринчишин Я. Відкритий банкінг як драйвер розвитку ринку фінансових послуг. *Економіка та суспільство*, 2025. № 77. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-91> (дата звернення 15.01.2026р.).
7. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 No 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 15.01.2026р.).
8. Гордей О., Серета Є. Використання open banking у банківській системі України: можливості та ризики. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 31, с. 18-24. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/31.3> (дата звернення: 15.01.2026р.).
9. Довгань Ж. М., Галицейська Ю. М. Open-банкінг як тренд розвитку фінансових технологій. *Інноваційна економіка*, 2021, № 5-6, с. 111-116. URL: <http://188.190.43.194:7980/jspui/bitstream/123456789/10252/1/%D0%86%D0%9A-5-6-21-111-116.pdf> (дата звернення 15.01.2026р.).
10. Тимоць М. Аналіз трендів та перспектив цифрового банкінгу в Україні. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2025. № 4(5), с. 23-32. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20250405.03> (дата звернення 26.01.2026р.).
11. Шаренко М., Добрунова К. Open Banking в Україні: потенціал розвитку та переваги для споживачів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.92> (дата звернення 15.01.2026р.).
12. Arner D. W., Wang C. M. L., Buckley R. P., Zetsche D. A. Building Open Finance: From Policy to Infrastructure. *CFTE Academic and Industry Paper Series, Centre for Finance, Technology and Entrepreneurship (CFTE)*, № 2025/02. URL: <https://ssrn.com/abstract=5116657> (дата звернення 15.01.2026р.).

REFERENCES:

1. National Bank of Ukraine. (2025). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro vidkrytyi bankinh [On approval of the Regulation on open banking] (Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 80). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0080500-25#Text> (Accessed January 15, 2026).
2. National Bank of Ukraine. (2020). Stratehiia rozvytku fintekhu v Ukraini do 2025 roku [Strategy for the development of FinTech in Ukraine until 2025]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjClp> (Accessed January 15, 2026).
3. Deloitte. (2024). Open banking around the world. Deloitte Insights. Available at: <https://www.deloitte.com/in/en/Industries/financial-services/perspectives/open-banking-around-the-world.html> (Accessed January 15, 2026).
4. Naumenkova S., Mishchenko V., Chugunov I., Mishchenko S. (2023). Debt-for-nature or climate swaps in public finance management. *Problems and Perspectives in Management*, vol. 21(3), pp. 698–713. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21\(3\).2023.54](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21(3).2023.54) (Accessed January 15, 2026)
5. Demchyshak N., Loik R., Loik A. (2024). Rozvytok tsyfrovyykh tekhnolohii u bankivskii systemi Ukrainy: innovatsii v kredyтуванні, ryzyky ta perspektyvy [Development of digital technologies in the banking system of Ukraine: innovations in lending, risks and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 61. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-2> (Accessed January 15, 2026).
6. Hrynchyshyn Y. (2025). Vidkrytyi bankinh yak draiver rozvytku rynku finansovykh posluh [Open banking as a driver of financial services market development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol.77. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-91> (Accessed January 15, 2026).
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2021). Pro platizhni posluhy [On payment services] (Law of Ukraine No. 1591-IX, June 30). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (Accessed January 15, 2026).

8. Hordei O., Sereda Y. (2024). Vykorystannia open banking u bankivskii systemi Ukrainy: mozhlyvosti ta ryzyky [Use of open banking in the banking system of Ukraine: opportunities and risks]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, vol. 31, pp. 18–24. Available at: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/31.3> (Accessed January 15, 2026).

9. Dovhan Z. M., Halitseiska, Y. M. (2021). Open-banking yak trend rozvytku finansovykh tekhnolohii [Open banking as a trend in the development of financial technologies]. *Innovatsiina ekonomika*, vol. 5–6, pp. 111–116. Available at: <http://188.190.43.194:7980/jspui/bitstream/123456789/10252/1/%D0%86%D0%9A-5-6-21-111-116.pdf> (Accessed January 15, 2026).

10. Tymots M. (2025). Analiz trendiv ta perspektiv tsyfrovoho bankinhu v Ukraini [Analysis of trends and prospects of digital banking in Ukraine]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, vol. 4(5), pp. 23–32. Available at: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20250405.03> (Accessed January 15, 2026).

11. Sharenko M., Dobrunova K. (2025). Open Banking v Ukraini: potentsial rozvytku ta perevahy dlia spozhyvachiv [Open banking in Ukraine: development potential and consumer benefits]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, vol. 1. Available at: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.92> (Accessed January 15, 2026).

12. Arner D. W., Wang C. M. L., Buckley R. P., Zetsche D. A. (2025). Building Open Finance: From policy to infrastructure. *CFTE Academic and Industry Paper Series, Centre for Finance, Technology and Entrepreneurship (CFTE)*, No. 2025/02. Available at: <https://ssrn.com/abstract=5116657> (Accessed January 15, 2026).

Дата надходження статті: 07.12.2025

Дата прийняття статті: 19.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025